

izlije svoje svetle vode v temneje obarvano jezero. Zapuščeni koči nedaleč od jezera sta odina sledova človeških bivaljšč, saj leži vas Stara Fužina (Althammer), edino naselje v sosesčini jezera, prav na njegovi nasprotni strani in je s tega mesta ni mogoče videti. Ko sem se vrnil do mostička, sem videl, da je bil Sir Humphry že odšel, na jezerskem bregu pa mi je čolnar, ki ga je bil poprej prepeljal, povedal, da se je s kočijo odpeljal krog jezera v Staro Fužino. S čolnom sem se dal tudi sam prepeljati v vas in se sešel s Sirom Humphryjem takoj po njegovem prihodu.

Med vožnjo si je kakšne pol ure dal duška z ribolovom. Zdelo se mi je, da mu je moje pripovedovanje o Savici ugajalo, vendar je bil prav zadovoljen, ker se je poskusu odrekel, čeprav mu je bilo žal, da slapa ni videl. Rekel mi je, da je prepričan, da napora ne bi prenesel. Stara Fužina je komaj kaj več od zbira delavnic za izdelavo železa in jekla in prebivališč delavcev, je pa prav tako last barona Z. (Zoisla, op. J. Š.). Kosila sva z upravnikoma obratov, ki so bili do naju zelo vljudni, potem pa smo se vrnili v Bohinjsko Bistrico, kamor smo prispeli šele tik pred mrakom, ker se je Sir Humphry pogosto ustavljal in ribaril.

(Dalje)

SEDEM DNI

IZTOK TOMAZIN

1. Samotna stena

Strah hipoma vznikne iz globin zelene pozabe, neznosna napetost pričakovanja lebdi nad amfiteatrom belih ostenij. Stopala nežno, a odločno predirajo krhko sneženo skorjo, koraki zamolklo donijo. Kloža se mi je že dvakrat odtrgala s srhljivim, votlim pokom in v strmini nad mano je zazijala dolga, ostra napoka. Celo pobočje je zadrželo in se premaknilo za ped ali dve, toliko, da sem skoraj izgubil ravnotežje. Potem je debela snežna odeja nenadoma obmirovala, morda le po srečnem naključju in od grozeče nevarnosti ostaja za zdaj le občutek in jasna zavest posledic. Borut čaka v zavetju in opazuje. Oživijo spomini na podobno zimsko jutro pred letom dni, ko naju je odnesel velik plaz.

Dolga, globoka sled reže prostrana snežišča, vije se pod najtežjo steno v Karavankah. Severna stena Vrtače je vkovana v led in na debelo poprhana s snegom, mnogo bolj kot stene Julijcev in Kamniških ob tem času. Skoraj vedno je tako, bela in hladna pozimi sameva. Tudi poleti, ko mrko belino zamenjajo živahni rdečkastorumeni odtenki skalnih odlomov in podorov, je le redko cilj alpinistov. Redki so, ki bi jih mikala zahrbtna krušljivost in obilne vsakodnevne pošiljke padajočega kamenja.

Rahlo razočaranje nad iztekajočo se zimo in dolgoletna želja sta naju prignala pod steno. Močan veter se igra s snegom in živci, slapovi prhklega snega padajo čez previse in se razposajeno vrtinčijo skozi globine prepadov. Dolge snežne zastave plahutajo z grebena in hrumenje vetra, ki obira ostre robove stebrov, se staplja z zamolklim šumenjem plazov.

Lotiva se najtežje smeri v steni, stare znanke minulega poletja, ki pa je sedaj tuja in nedostopna. Nadaljujema zgodnje ure letošnjega najtežjega zimskega dneva. Najprej se lahko sprehodiva na prednjih zobeh derez po ledeni strmini vstopne prečnice. Potem sledi navpična zajeda, za njo poledenele plošče na koncu drugega raztežaja, kjer ostanem skoraj nemočen brez derez, in puščam krvave sledove, ki sem jih dobil od udarcev cepina in kladiva. Tako gre naprej ves dan, vse višje in težje. Derež ne snameva več, škrtajo v ledu in skali. Goli prsti grabijo in odkopavajo drobne, zasnežene oprimke, siloviti udarci ledenomrzlega vetra odnašajo dragoceno toploto in hočejo odtrgati na steno prižeti telesi. Večer pride kot vedno potuhnjeno in mnogo prezgodaj, tekma s temo in mrazom se stopnjuje. Višek doseže v najtežjem raztežaju prek treh previsov. Z močjo obupanca se zavihtim čez prvega, kljub derezam prosto preplezam kopno gladko prečnico zgornje pete stopnje, kjer se poleti pleza samo na trenje, v zadnji stehici pa mi zmanjkuje moči, v roki me grabi krč, oklepam se zadnjega klina, ki se močno povesi in počasi leze iz razpoke. Zaprepaden vzdih se izgubi v bučanju vetra, težak nahrbtnik še bolj pritiska in čaka, da poletiva v globino. Prednji zob dereze pa se nenadoma zagodži v tanko razpoko, presunljivo zaškrtla in vzbudi upanje, ki pomaga odrevenelim prstom zdržati. Po dolgem boju je najhujše mimo, tema in olaj-

šanje me pospremita v blažjo strmino, zakričim na vse grlo, za trenutek preglasim celo veter in pokličem splezalca.

Dolga zimska noč brez spanca je sila živahna. Brez puhaste opreme za bivak sva. Premočena drgetava in se presedava na neudobni polički, ki sva jo skopala v snežno strmino. Plaziči naju hudobno zasipavajo, sneg se nabira med nama in steno in naju potiska v globino. Veter se neusmiljeno zaganja v poledenelo bivak vrečo in prsti zmrzujejo v mokrih gozjerjih. Noč postaja ena tistih, ki se jih bom v prihodnosti z odporom spominjal predvsem zaradi ledenega mraza, ki od vsepovsod silí v preslabo oblečeno utrujeno telo, ki se kot nož zajeda v hrbtnico in odganja vse, kar bi lahko bilo prijetno.

Kazalca na uri sta spet mnogo počasnejša od želje po jutru in svetlobi. Spanec je neuslišana prošnja, teža vedno znova lega na veke, toda strupeni mraz je močnejši. Droben plamenček prižge zavest, da bova jutri prišla na vrh in sestopila na južno in vzhodno stran gore, kjer se počutim kot doma tudi v najtežjih okoliščinah.

2. Musala

Na vrhu najvišje gore Balkana iščemo skromno potešitev ob nesojenem vzponu na Ararat. Pomladni sneg še vedno beli bolgarske gore, mokre granitne stene temne izstopajo in vabijo. Po lepoti ne dosega domačih, toda lepe so, saj gore ne morejo biti drugačne.

Počasi, z užitkom, pa tudi s rastočo nestrpnostjo postavljam zmaja. Tovariši pomagajo, slikajo, uživajo in čakajo. Belomodri desetmetrski ptič jo kmalu postavljen, s kljunom se dotika tal in se lahko ziblje v neugodnem vetru. Danes si ne pustim nobene izbire — poleteti moram, tako ukazuje želja, ki je pod Araratom zaradi birokracije in vojske ostala neizpolnjena. Vreme je sicer lepo, pogoji pa zelo slabi. Takoj po štartu bo treba ostro zaviti in preleteti prepadno škrbino, kjer bo šlo za metre, potem bom moral ves čas leteti na južni, zavetrni strani grebena v močnih vrtincih severnega vetra.

Čakanje boljših pogojev je nesmiselno, zato se že v prvem trenutku potrebne popolne zbranosti odločim. Gozjerji zatopata po strmem kamnitem pobočju, po nekaj korakih hitrega teka se sprva tik nad tlemi z veliko hitrostjo zapeljem v prepad, takoj za tem že zavijam. Oster, nazobčan greben in stena pod škrbino mi zamigljata pred očmi, ko ju precej nizko preletim, potem pa se krila zarežejo v zrak nad globoko krnico pod južnimi ostenji. Minile so prve težke, toda ne najtežje sekunde dvanajstminutnega boja, v katerega se je sprevrgel toliko želeni polet. Nevidni zračni vrtinci neusmiljeno premetavajo zmaja. Omahuje vstran, vzpenja se in strmoglavlja kot razposajen ptič. Za oddaljene opazovalce komaj opazno dogajanje pomeni zame skrajne napore v popolni zbranosti in zavesti vseh možnih posledic. Mnogo prehitro izgubljam višino, stene nad krnico me preraščajo, sneg in skale so vse bližje. V nemirnem letu padam proti tlom. Trpko spoznanje, da mi ne bo uspelo prileteči do doline, neprijetno kljuva v zavesti. Kanec upanja vseeno tli, kljub močnim udarcem zračnih tokov in zato še vedno letim proti nedosegljivim travnikom v dolini. Čakam in si želim nemogoče — termični steber, v katerem bi pridobil na višini.

Upanje traja predolgo, zato zamudim zadnjo priložnost za ugoden pristanek na zasneženem dnu krnice. Pod seboj imam le še strmo globel deročega ledeniškega potoka in še nižje pragozd velikih smrek. Doline ne vidim več. Prepozno spoznam napako in mrzlično iščem mesto za prisilni pristanek. Postaja mi jasno, da bo šlo zares kot le malokdaj. Strma pobočja so prekrita z ruševjem in skalami. Majhne jase sredi brezupne strmine se razveselim, kot da bi ugledal letališče. V mirnem ozračju bi jo lahko zadel in se izvlekel z lažjim padcem.

Spuščam se v ostrih zavojih in se pripravim na dolet. Sikanju zraka se pridruži bučanje razpenjenega potoka. Sredi zadnjega odločilnega zavoja pa mi nenaden sunek zračnega vrtinca zasuje zmaja kot igračko, krilo omahne in natančni manever doleta se sesuje kot hišica iz kart. Preostane mi samo še ena možnost — za vsako ceno moram zmaja izravnati in čimbolj zmanjšati hitrost pred udarcem v pobočje. Ob skrajnih naporih se mi prvo v zadnjem trenutku posreči, hitrost leta pa se kljub obupnemu poskusu močno poveča in kot kamen treščim v zeleno zaveso strmega pobočja. Bele ploskve skalovja mi zaplešejo pred očmi in prekrijejo pogled. Neznosen trušč lomljenja vej in cevi spremlja zadnji prizor, ko se vse tri cevi krmilnega trikotnika zlomijo kot suhe veje, ostrí, razcefrani robovi kovine pa mi švignejo tik ob obrazu, nato me zagne tema.

Zavest se kmalu povrne. Z glavo navzdol visim na polomljenem zčaju sredi polomljene- ga ruševja. Spet zaprem oči in negiben nekaj dolgih trenutkov nočem videti razdejanja in velike skale pol metra pod seboj. Petdeset centimetrov, ki bi pomenili konec z razbito glavo in zlomljenim tilnikom. Nočem še videti skoraj neprehodne goščave orjaškega ruševja vsenaokrog. Nočen čutili zahrbtnih zračnih tokov, ki se vrtinčijo vse do tal in stresajo veje in zmaya, ki presunljivo škriplje. Prebujam se iz otopenosti, ki je ostala po hudi borbi v zraku in sladko zamaknjenosti tihega veselja ob preživetju.

S težavo se rešim glavne cevi in jo hvaležno gledam. Zdržala je silen udarec. Če bi se zlomila, bi pri največji hitrosti z glavo udaril v skalo. V tišino, ki polni ušesa in prebujajočo se zavest počasi prodira šumenje bližnjega potoka in glasni razburjeni klici prijatelja, ki me išče.

Ta trenutek bi lahko bil nekje v zraku nad gorenskimi hribi, moral bi braniti lanskeletni naslov državnega prvaka na domači Kriški gori... Ta trenutek bi lahko bil nekje sredi kraljestva strmih sten in čudovitega apnenca, skupaj z mnogimi prijatelji in tovariši v kanjonu Paklenice... Toda sedaj ležim potolčen ob polomljenem zmagu sredi strmega pobočja soteske pod najvišjo goro Balkana. Vseeno sem neskončno zadovoljen, poletel sem z vrha in sem preživel. Bogatejši sem za veliko doživetje in za nove načrte.

3. Stenar

Vrnitev v drage Julijce po voč kot enomesečni odsotnosti je majhen praznik. Spet je lepo, kot sem si v daljnem Pamiru med razmišljanjem o domačih gorah vedno želel. Vsega lepega je dovolj — hitre, toda zanimive hoje skozi temo pod steno, ko tiho in hladno jutro komaj daje slutiti nastajanje vročega poznoletnega dneva. Doživetje sončnega vzhoda v šesti stopnji prvega raztežaja, ko se prepletata napor in užitek. Nekaj težkih trenutkov v krušljivem previsu zgornje meje šeste stopnje sto metrov višje, trenutkov, ki hip zatem, ko mesto preplezam, že postanejo lep spomin na napore, toda elegantne gibe sproščene plezanja vse manjših težav do roba stene.

Na vrhu Stenarja naju zmoti tarnanje štempiljarja, ki toži nad neuporabno blazinico, zaradi katere si ne more pritisniti štemplja v knjižico. Suho blazinico poliva s čajem, vendar brez uspeha. Ojoj, zaman je prisopihal iz doline sem gor. Ves je zaposlen s svojo težavico, kot da ne more videti čudovitega razgleda, razcefranih oblakov, ki silijo preko grebenov; megle, ki se peni v globokih dolinah, Triglavske stene, ki se onstran Vrat mehko riše skozi prosojno meglico. K vragu pošijem vse štempiljke in knjižice. Meni so danes edini dokaz, da sem kot prvi prosto preplezal Ancljev steber, potolčeni prsti, prisotnost soplezalke in zadovoljstvo ob izpolnjeni želji.

Oddahneva si, ko možak sestopi in ostaneva sama na gori. Ura je šele poldne, dovolj je časa, da hitro sestopiva in preplezava še Zajedo spominov ali pa se sončiva do večera. Komaj, komaj zmagala lenoba in sestop se zavleče. Sele, ko sonce zaide se izpod Rušja nameniva v dolino in tema naju dohiti v Vratih. Tam ji povem, da greva jutri v Sfingo ali v Črno steno. Presenečenje je hitro mimo in kmalu me prepriča, da si bolj želi preplezati Sfingo, da je Črna stena mokra in pretežka in tako naprej. To pomeni, da me čaka jutri preizkušnja, v kateri se po vrnitvi iz visokih gora Sovjetske zveze, še ne čutim povsem dorašel. Ze lani sem si objubil, da bo naslednje srečanje s Sfingo minilo v prostem plezanju.

4. Slinga

Velika rogata glava se ostro riše na mlečnem dopoldanskem nebu, začudeno gleda navzdol, pozdravlja in preseneča. Negibno strmimo drug v drugega in šele, ko se premakneva, izgine. Razkopani sledovi v pesku Amfiteatra so vse, kar ostane od samotnega kozoroga. Tih, hitro se nama je umaknil in že je skoraj pozabljen, ko strmiva v prepadno zidovje Sfinge na nasprotni strani.

Kot ponavadi minejo prvi raztežaji v nekakšnem prebujanju, ogrevanju. Gibanje postaja vse bolj sproščeno, napetost pa raste v pričakovanju težke preizkušnje. Hitro priplezava na vrh podstavka, in tu se začne zares. Raztežaj lepe šeste stopnje v poševni poči je zahteven uvod v najtežji del stene, gladko, previsno zaporo z mnogimi svedrovci, ki se zdi nepreplezljiva v prostem plezanju. Na stojišču se še ne morem znebiti bojazni, da sem se tokrat lotil prevelikega zalogaja, zavedam pa se, da bom moral, ne glede na izid poskusa, dati vse od sebe, saj bo le tedaj razočaranje ob morebitnem neuspehu manjše.

Že prvi gib nad stojiščem je zelo naporen, težavnost se hitro stopnjuje. Davno delo Narave, danes zame predvsem neverjetno srečno naključje, je poskrbelo, da so redki majhni oprimki, veliki le za konico prsta ali še manj, posejani tako, da s popolno zbrano počasi, vendar tekoče preplezam desetmetrsko previsno ploščo. V čudoviti, napeti igri skladnosti moči in ravnotežja, se dvigam centimeter za centimetrom in čas teče v dolgih minutah. Vsak nepremišljen premik ali treslaj telesa, trenutek slabosti ali hipna utrujenost, bi pomenili padec. Drobna svetla ušesa svedrovcev ostajajo neuporabljena pod menoj; mesto največjih dvomov sem preplezal prosto. Za veselje pa je mnogo prezgodaj. Najtežje šele prihaja. Tanka previsna poč. preozka za prste, me namučil skoraj do onemoglosti, preden s konicami prstov olipam oprimek nad previsom

in se z zadnjimi močmi zavilim čezenj. Nad njim so kot ogledalo gladke plošče, kjer se težavam pridruži še trenje vrvi. Izplezam preveč utrujen, da bi se že lahko zavedal, da je pod menoj eden najlepših raztežajev sedme stopnje, kar sem jih preplezal v naših gorah. Udobna travnata polica je prva nagrada za trud. Na njej dolgo sedim, počivam in varujem Erno. Ko je nekje sredi raztežaja, se prično razlegati grde besede na račun težav in neumneža, ki vodi pripravnice v tako težke smeri. Glasen samogovor pa je vedno bližje in vem, da ni res, ko pravi, da ne bo šlo. Najbrž je prva pripravnica v Sfinji, poleg tega prenaša zajeten nahrbtnik, da lahko neobremenjen plezam prosto in vodim navezo.

V raztežaju ob treh strehah me pričinja skrboti, da ne bo nekje čisto na koncu mesto, ki ga prosto ne bom zmogel zaradi utrujenosti ali težav, in bodo zato vsi dosedanji napori in upanja zaman. Vse do zadnjih metrov se ne morem znebiti zoprnega občutka in res se proti koncu zajede, poleg neprijetnega trenja mnogokrat vpete vrvi, pojavi še previssek, ki diši po sedmi stopnji. Novih moči mi vlije zavest, da je najbrž zadnja težja ovira in zmorem ga v prvem poskusu. Gladko ploščo z zadnjim svedrovcem v naslednjem raztežaju preletim, kot bi hodil po lestvi. Do vrha je sedaj le še lep kamin, ki poleg užitka priključuje prijetne spomine na ostro skalo Velebita.

Na robu stene naju spet pričaka toplo popoldansko sonce in mehke trave. Olajšanje za razbolele, pomrznjene prste, ki si še niso opomogli od mraza in pretasnih čevljev v višinah Pamira. Veselje ob uspehu, zadovoljstvo v zavesti, da je za danes konec naporov in napetosti, da se spet lahko prepustim uživanju in opazovanju vsega lepega. Izpolnil sem še eno željo, kot prvi sem prosto preplezal Sfinjo.

5. Paklenica: Dan naporov

Pozno jesenski dnevi v dragem kanjonu so vedno znova težko pričakovano sročanje s čudovitimi oblikami ostrega apnenca, s težkim, a nadvse lepim plezanjem v slikovitem okolju, sredi posebnega vzdušja, ki je značilno samo za Paklenico. Tukaj sem že in šele devetnajstič in spet doživljam prelepe dneve obujanja spominov, nastajanje novih, drugačnih, poravnavo prijetnih in zahtevnih računov, odkrivanje novega v starih znancih.

— — —

Smer Funkcija je že nekaj let med osrednjimi problemi prostega plezanja v kanjonu. Ena redkih je kljubovala vsem resnim poskusom in je ostala brez proste ponovitve. Zadnje pomlad med prvomajskim taborom so spet poskušale odlično pripravljene naveze. Mnoge težke smeri so bili tedaj prvič preplezali prosto. Previsna, petintrideset metrov dolga prečnica v Funkciji pa je spet zavrnila vse poskuse. Sam sem že dvakrat poskušal, nazadnje zgodaj spomladi tik pred odhodom v Turčijo, ko so misli že hitele na vzhod, k nesojenemu poletu z Ararata. Takrat sem se v prvih metrih poskusov tako utrudil, da sem pozneje še z lestvico komaj izplezal iz naporene prečnice, ki je zahtevna tudi v tehničnem plezanju. Samo velika želja, preplezati smer prosto, je bila žal premalo.

Tokrat imava s Srečom resno namene, dobro sva pripravljena in za seboj imava poletje, polno težkih vzponov. Po dveh dneh zahtevnega plezanja v sosednjih smereh sva ravno prav razpoložena, roke pa niso še preveč potolčene, zato se odločiva poskusiti v Funkciji.

V polmraku oblačnega jutra hitro priplezava na izpostavljen pomol pod prečnico. Predstava se pričinja. Skoraj do onemoglosti visiva na premajhnih, navzdol nagnjenih oprimkih, prsti zakrvavijo na ostrih skalnih bodicah v počti, kri se pomeša z belim prahom magnezije in noge zdrsavajo v previsni plošči brez stopov. Vsi napori pa so zaman. Poč naju zavrača, padca pa ob slabih klinih nočeva tvegati. Zadnje upanje nama ponudi gladka previsna stena tik ob počti, kjer so že poskušali predhodniki. Oprimkov sprva tam ni videti, šele z natančnim pregledom odkrijem nekaj prav majhnih, večinoma milimetrskih, vendar zelo ostrih robov. S stojišča splezam nekoliko desno in navzdol, nato po dolgem razmišljanju in zbranstvi poskusim. Previs močno potiska telo navzven, oprimki so majhni in zelo daleč narazen, silovit pritisk hoče polomiti prste in vsak najmanjši gib se zdi, da je na meji trenutnih sposobnosti. Telo se mukoma trga iz objema težnosti, občutek skrajne napetosti se ugnezdí v mišicah, roke in prsti so že otrdeli od napora, ko spet dosežem poč. Ker mi zmanjkuje moči, jo vso prihranim za plezanje in ne vpenjam več vrvi in kline za varovanje. Sredi prečnice si moram na ozki polički urediti stojišče. Na vrsti je Srečo, vendar se izkaže, da je prečnica za drugega v navezi zelo neprijetna zaradi slabega varovanja. Po nekaj neuspešnih poskusih jezno zagrabí za klin in nadaljuje tehnično plezanje. Škoda, lepše in ljubše bi mi bilo, če bi smer oba preplezala prosto, vendar se Srečo zakolne, da bo še poskusil naslednjo sezono. Druga polovica prečnice je podobna prvi, le za malenkost je lažja, toda še bolj naporna. Več je visenja na rokah, ki počasi odpovedujejo pokorščino. Na koncu sem z močmi, ko mi uspe na pogled zelo smešno, a učinkovito počivanje. Glavo, ramo in stopalo leve noge nekako stlačim v vdolbino pod previsom, ostali deli telesa visijo

prosto v zraku. V tem smešnem položaju prihranim nekaj moči in z njenimi zadnjimi ostanki se privlečem preko zadnjega previsa v položno ploščo. Sprehod po izpostavljeni polici v naslednjem raztežaju je le zatišje pred novimi težavami. Gladek steber, ki se mu večina plezalcev izogne desno po lažjih prehodih, pokaže zobe. Sredi najtežjega mesta s stisnjenimi zobmi potlačim korice obeh najmanjših prstov v luknjico z ostrimi robovi, potem pa se ne upam pognati navzgor, saj vem, da bi si ob padcu zlomil oba prsta, ker ju ne bi mogel pravočasno izvleči. Iz puste sivine, ki se spušča nad kanjon, padajo prve hladne kaplje, vedno več jih je in zaženejo preplah. Nekako zmotovilim izredno težavno mesto zgornje sedme stopnje. Nad njim so težave manjše, nikjer več ne presegajo šeste stopnje, toda skala je že mokra in dežuje vedno močneje. Do roba stene naju ločijo še dolgi, ozki in globoki kamini, ki so glavna značilnost smeri. V dežju postajajo mokri, mastni, gnusni. Kolena, komolci in zadnja plat postanejo glavni pripomočki za napredovanje, jeza najpomembnejše gonilo. Hlače na kolnih zacvetijo kot spomladanske rože in kletvice postanejo glasnejše od sopihanja. Počasi gvozdziva proti vrhu in zadovoljstvo nad iztekajočim se uspešnim vzponom premaguje jezo ob težavah zaradi mokre, mastne skale. Vse bolj se zavedam srečnega naključja. Če bi pričelo deževati le nekaj minut prej, bi mi prosta ponovitev dobesedno odplavala po vodi, saj bi težkega stebrička in prečnice v dežju nikdar ne preplezal prosto. Privezan sedim ob starem drevesu na robu stene, moker, strgan in utrujen. Vseeno veselo povzemam vrv in kmalu sva dva. Krepak stisk utrujenih rok naju pospremi v Aniča Luko. V močnem nallivu pricapljava v zavetje srebrnega šotorčka, ki pridno pušča vse gostejše kaplje.

6. Paklenica: Dan užitkov

Lenoba in želja po plezanju sta danes ravno v pravem razmerju. Ostal sem brez soplezalca. Srečo si je poškodoval prst in odšel je domov. Precej pozno vstanem, s težavo se izkopljem iz spalne vreče in še ves zaspan se iz tabora odpravim v spodnji del kanjona. Prvi metri lepe smeri me dokončno prebudijo. Poln poleta se poganjam kvišku po znanih prehodih in pot me curkoma obliva. Na vrhu se obrnem in po sosednji smeri zdirjam navzdol. In potem po drugi spet navzgor v brezmejnem užitku skladnih gibov. Nič ni preteško, noben oprimek ali stop premajhen, vsi so dovolj veliki in lepi. Deževni oblaki samo grozijo. Dan je mračen, vendar prijazen. Temne mokre lise na gladkem apnencu hitro izginjajo. Močno narasli potok razposajeno šumi v globini in hiti proti morju. Okrog poldneva je čas za počasen sprehod v tabor, za dolgo pogovore z mimodočimi in za prijetno kosilo. Želodec je poln čokolade in hrane iz konzerv, zato se spet prebudi pritajena lenoba in pripravim se na popoldansko poležavanje v šotoru, med knjigami. Spet si zaželim, da bi deževalo, saj bi si le tako prihranil očitke vesti zaradi neizkoriščenega popoldneva. Nenadoma pa se dvignem iz spalne vreče, planem iz šotora in brez razmišljanja odhitim pod steno. Za vzpodbudo izberem eno najlepših smeri navzgor, po drugi sestopam.

Namesto pričakovanega lenarjenja v taboru spet uživam v potepanju po smereh Aniča Kuka in Čuka. Plezanje prekinjajo prijetna, dragocena srečanja s mnogimi tovariši in znanci. Prijetna so, ker pomenijo počitek in sproščen pogovor; dragocena, ker se z večino le malokrat srečamo, čeprav preživljamo v gorah pomemben del življenja. Vedno si imamo veliko povedati, vprašati, a mnoge besede ostanejo neizgovorjene, premalo je časa in priložnosti. Čakajo na naslednje srečanje, morda že jutri, morda čez leto ali več.

Senca večera neslišno in počasi zagrinjajo nebo nad Velebitom. Tema ostaja iz dna kanjona in preganja svetlobo. Vedno višje in višje se umikajo zadnji ostanki dneva. Zadovoljen posedam sredi melišča ob Stubu in opazujem zadnje naveze, ki hitijo proti vrhu. Ko jih gledam, spet zmaga želja po plezanju. Danes zadnjič si nataknem galoške in zaplezam v smer Karabore. Nekoliko mokra je še, vseeno pa se hitro vzpenjam. Pazim na vsak najmanjši gib telesa zato, da lahko uživam ob vsakem oprimku, da mi je vsaka razpoka v veselje, čeprav je mokra. Smer je ena najlepših in škoda bi bilo zamuditi, kar ponuja. V trenutku nepazljivosti sredi zadnjega raztežaja se grdo urežem v prst in zazija globoka rana. Do vrha nato puščam rdeče sledove na sivi skali, hitro splezam še po sestopni smeri pod steno, z mislijo, da mi je bil to zadnji letošnji vzpon v Paklenici. Pozno zvečer se nekateri vračamo domov, čakati težko pričakovano zimo, polno želja in načrtov.

7. Čisto navaden dan

Čisto navaden dan je bil. Eden od stopetinsedemdesetih dni, ki sem jih letos preživel v gorah ali v zraku nad njimi. Dan, ko se ni zgodilo nič nenavadnega. Nisem plezal šeste, sedme ali osme stopnje, nisem hlastal za redkim zrakom na veliki višini, nisem lebdel v zraku med gorami in oblaki. Tudi nisem zmrzoval in ril po zasneženih, polede-

nelih stenah, ne smučal po strmih vesinah. Nisem se z velikim veseljem loteval dejanj, ki jih mnogi obsojajo kot zelo tvegana in pozabljajo, da je njih lepota mnogo pomembnejša od nevarnosti, da je oboje vredno vsega in nevarnost ni le neprijetna cena, pač pa tudi plačilo. Ni bilo iskanja meja, ki jih ni in jih tudi nočem najti.

Samo šel sem na goro, počasi hodil proti vrhu, ki mi danes ni bil cilj, preplezal sem nekaj lahkih smeri iz navade in potrebe. Na vrhu sem ležal in bral knjigo in razmišljal ali pa morda nisem počel ničesar. In zvečer, ko sta prišla tema in mraz, sem se odpravil v dolino. Nerad in vendar zadovoljen, prevzet in potešen kot vedno. Bogat, kot se vedno vračam z gora.

1. 26. in 27. 2. 1983: Severozahodni steber Vrtače, I. zimski vzpon, ocena V + A₁/IV—V, višina 560 m, 16 ur plezanja, soplezalec Borut Bergant.
2. 29. 4. 1983: Musala 2925 m (Bolgarija), 2. polet z zmajem z najvišje gore Balkana.
3. 20. 8. 1983: Ancijev steber v Stenarju, prva prosta ponovitev, ocena VI +/V—VI, višina 400 m, soplezalka Erna Pančur.
4. 21. 8. 1983: Smer Kunaver-Drašler v Slingi v Triglavu, prva prosta ponovitev, ocena VII +/VI—VII, višina 270 m, soplezalka Erna Pančur.
5. Paklenica: 26. 11. 1983: Smer U. Girometta-Funkcija v Aniča Kuku v Paklenici, prva prosta ponovitev, ocena VIII/VI—VII +, višina 300 m, soplezalec Srečo Rehberger.
6. Paklenica: 28. 11. 1983: dan v stenah Aniča Kuka in Čuka v kanjonu Paklenice.
7. Jesenski dan nekje v Karavankah.

DIVJA GORA (SALCANTAY)*

VANJA MATIJEVEC

Cunjaste megle ovijajo vrh nad našim šotoriščem. Vsenaokrog je vlažen somrak, ki nas kljub zgodnji popoldanski uri tišči v šotore. Ležeč prislušujemo turobnim zvokom, ki jih sprošča veter v ledenih ostenjih nad nami. Tu in tam prekine enolično zavijanje vetra krik gorskih prepelic, ki se spretlavajo po travnatih morenah, ko iščejo borno hrano. Čas za razmišljanje in za kovanje načrtov. Nova smer v južni steni Salcantaya — da ali ne!? Zanj govoriti, da bi bila pač nova in da bi potekala v res lepi direktni liniji na vrh. Prava direttissima. Proti njej je nekaj razlogov, ki imajo svojo težo. Prvi je prav gotovo dvojna ledena pregrada odlomov v steni, iz katerih se lomijo ledeni plazovi, ki pometajo po grapah v steni. Sicer se mi zdi, da so možnosti po skalnih rebrih do prvega odloma še »dovolj« varne, od tu pa do vrha, kjer je drugi odlom, bo pač igra na srečo. Stena se po bližnjem ogledu izkaže kot lahko plezanje v skali in ne preveč strmo v ledu; skupaj vzeto, nič posebnega. Če združim grozečo nevarnost podorov in lahko plezanje, bi nova smer sicer imela svojo težo, vendar le v objektivnih nevarnostih, kar pa zame ni tisto, s čimer se neka smer lahko pohvali. Sem sem prišel plezat nekaj težkega in ne nekaj nevarnega. »Vendar, nova smer je le nova smer!« vrta v meni.

Počasi zlezem iz šotora. Tu in tam se skozi meglene cunje prikaže delček sonca. Pretegnem se. Od ležanja me že vse boli. S pogledom iščem zamišljeno smer v steni. Lado in Čopk sta šla na ogled k vstopu v smer in če bo vtis ugoden, bomo kljub vsem »proti« — vstopili. Tako je, če te tišči kompleks prvenstva! Korak namenim proti kuhinji, ko visoko v steni zagrmí. »Opa, tale bo pa malo močnejši, kot so bili dosedanji!« si mislim. Kar sem videl podorov doslej, nobeden ni dosegel kakih resnejših razmer. Ozrem se v steno. Vrh je ovit v meglo, ki se hitro spušča po zgornjih snežiščih. Ko doseže spodnjo pregrado snežnih odlomov, treščí v steni še enkrat. Plaz! To sploh ni megla, to je podor, ki je zajel celo steno. Dve drobni postavi na vso moč hitita proti robu morene. Čez ves skalni del stene pod ledenim odlomom divja bel valjar, iz katerega švigajo bliski kot iz nevihtnega oblaka. Poleg ledu drvi zdaj po steni tudi kamenje, ki proizvajata to bliskanje, ko se razbija ob granitnih ploščah. S pogledom iščem v steni varnih kotov, toda vse je ovito v padajoče mase. Še dolgo potem, ko čelni oblak doseže dno in moreno, se po steni vsipljejo plazovi, ki ne puste nedotaknjene niti koščka, kamor bi lahko postavil nogo. Tam, tik pod vrhom, pa visi na novo nalomljena pregrada zelenomodrega ledu! Odvrnem pogled. Plezanje v tem delu stene bi bila prava ruska ruleta s petimi naboji. Brez mene, tovariši! Odločitev je lahka in misli se že obračajo v južni greben, v smer, ki so jo preplezali Japonci leta 1976 v 60 dneh. Čas, ki so ga porabili, da so priplezali na vrh, govori o velikih težavah. Sicer pa so za andske grebene težave nekaj normalnega. Če človek samo pogleda neverjetne zgradbe

* Odprava »Peru — Salcantay '83 AO Rašica«. Glej tudi PV 1-84, str. 14.